

John Reed:

Tíz nap, amely megrengette a világot

ELLENFORRADALOM

A Forradalmi Katonai Tanács felhívja e tényekre a petrográdi lakosság figyelmét, s egyúttal elrendeli mindazoknak letartóztatását, akik az összeküvésben részt vettek, s akiket a forradalmi törvényszék fog felelősségre vonni...

Moszkvából jelentették: tisztviselők és kozákok körülfojták a Kremlt, és a szovjet

csapatokat felszólították, hogy adják meg magukat. A szovjet csapatok letették a fegyvert, s amikor elhagyták a Kremlt, rájuk rontottak és lemészárolták őket. A telefonközpontból és a postahivatalokból is kiszorították a kizsármú bolsevik katonaságot; a város központja a tisztviselők kezében van...

De köröskörül felvonulnak a szovjet csapatok. Az utcai harcok az egész városban kiújultak, minden egyeskedési kísérlet megbukott... A szovjetek mellett van a tízezer helyőrségi katona és a vörösgárdisták egy része; a kormánycsapatok hat-ezer főnyi tisztviselők és kétezer fegyveres kozákból és kétezer fehérgárdistából állnak.

GYŐZÉLEM

mények tehát igen heterogén elemekből álltak: katonákból, matrózokból, vörösgárdistákból, gyalog-, lovas- és tüzezzrezdek töredékeiből, és volt néhány páncélcsovcsik is.

Amikor hajnalodott, feltűntek Kerenszkij kozákjainak előőrsei. Eldördült néhány puskalövés, s felszólították őket, hogy tegyék le a fegyvert. A síkságon, a hideg, tiszta légtérben egyre erősödött a csatazaj... Megkezdődött! A tábornokok körül üldögélő katonák talpraugrottak és az országúton menetelő munkásokhoz megkérték őket... Így a legfontosabb stratégiai pontokon szinte automatikusan gyülekeztek a lábzan égő csapatok. A biztosok mindenkinek megjelölték a helyét, a teendőjét. Ez az ő csatájuk volt, melyet az ő világuékért vívtak; parancsnokaikat ők maguk választották. S most a sokrétű, sokirányú akarat egyetlen akaratban forrt össze...

Akik részt vettek az ütközetben, elmondották, hogyan harcoltak a matrózok, amíg ki nem fogytak a töltényeik, és azután hogy mentek rohamra; hogy verték vissza a kozákok vad rohamát a kiképzetlen munkások, pusztá kézzel tépve le őket lovakról; hogyan gyülekeztek az emberek tömegei a sötétben a csatatér körül, és miként zudultak özönvízként az ellenségre... A kozákok ellenállása hétfőn éjjel előtt megtört. Tüzérségüket hátrahagyva menekültek, és a proletár hadsereg széles fronton nyomult előre, bevonult Carszkoje Szelóba, még mielőtt az ellenség ideje lett volna megsemmisíteni a nagy szikratáviró állomást, ahonnan most a Szmolnij biztosai hírt adták a világnak a proletariátus győzelmét...

„A munkás- és katonaküldöttek szovjet feléje!”

November 12-én Carszkoje Szeló mellett a forradalmi hadsereg veres harcok után szétzúzta Kerenszkij és Kornilov ellenforradalmi csapatait. A forradalmi kormány nevében megparancsolom az összes ezrednek, hogy indítsanak offenzívát a forradalmi demokrácia ellenségei ellen, tegyék meg mindent Kerenszkij elfogatása érdekében és szálljanak szembe minden kalanddal, mely a forradalom vívmányait és a proletariátus győzelmét veszélyezteti.

Eljen a forradalmi hadsereg!

Muravion

Vidéki hírek...

Szevasztopolban a helyi szovjet kezében van a hatalom. A kikötőben levő csatahajók matrózainak nagygyűlése arra kényszerítette a tisztet, tegyenek hűségnyilatkozatot a forradalmi kormánynak. Nyiznyij Novgorodban a hatalom a szovjeté. Kazánból utcai harcokról érkeznek hírek, tisztviselők és egy tüzezzrezd harcolnak a bolsevik helyőrség ellen...

Moszkvában ismét kemény harc lángolt fel. A tisztviselők és a fehérgárdisták kezében van a Kreml, a város központja, de a Forradalmi Katonai Tanács csapatai minden oldalról támadnak. A szovjet tüzezzrezd lövi a várost, a rendőrkapitányságot és a Metropol Szállót. A Tverszkaja és Nyikitszkaja kövezetét felszed-

ték, hogy sáncokat és barikádokat építsenek. A nagy bank- és üzletnegyedek gépfegyverektaggostól hangosak. Villany nincs, a telefon nem működik. A burzsoá lakosság a pincékbe húzódott...

Az utolsó jelentés szerint a Forradalmi Katonai Tanács ultimátumot adott a Közbiztonsági Bizottságnak, hogy azonnal adja át a Kremlt, mert különben ágyúzni fogják.

„Mit? a Kremlt ágyúzzák?” — kiáltották a polgárok. „Az még sem merik megtenni!”

Vologdától a távoli szibériai Csitaig, Pszkovtól a fekete-tengeri Szevasztopolig, a nagyvárosokban és a kis falvakban mindenütt felcsapott a polgárháború lángja. Ezernyi gyár, falu, ezred, sereg, nyílt tengeren futó hajó egymásután küldte üdvözlését Petrográdba — a nép kormányának.

A kozák kormány Novocserkaskzkból táviratozott Kerenszkijnek. „A kozák csapatok kormánya felkéri az Ideiglenes Kormányt és a Köztársasági Tanács tagjait, hogy lehetőleg jöjjenek el Novocserkaskzba, ahol együtt szervezhetjük a bolsevikok elleni harcot.”

Finnország is megmozdult. A Helsingforszi Szovjet és a „Centrobalt” (a Balti Hajóhad Központi Bizottsága) együtt kihírdették az ostromállapotot, és kijelentették, hogy kíméletlenül elfojtanak minden, a bolsevik csapatok visszaszorítására irányuló kísérletet és a parancsaikkal szemben való minden fegyveres ellenállást. Ugyanakkor a finn vasutaszövetség felhívást adott ki egy általános sztrájkra, a Kerenszkij által feloszlított 1917 júniusi országos szocialista gyűlés által elfogadott törvények életbeléptetése érdekében...

Kora reggel a Szmolnijba mentem. Amikor a külső kaputól vezető faburkolatos úton végighaladtam, a szürke égből szállingózni kezdtek az első hópíhek. „Hó!” — kiáltotta a kapunál álló katona, boldogan vigyorogva. „Ez jót tesz az egészségünknek!” Bent a hosszú folyosók és termek néptelenek voltak. Sehol egy lélek. Valami furcsa, kellemetlen hang ütötte meg a fülemet, s amikor jobban körülnéztem, észrevettem, hogy a fal mellett mindenütt alvó emberek fekszenek. Munkások és katonák, sárosan, mocskosan, egyvagdül vagy csoportokban, elnyúlva, akár a halottak. Itt-ott sebesültek, kötésükön átszivárog a vér. A földön puskák és töltények hevernek... A győzelmes proletár hadsereg!

A felső emeleten, a büfében olyan sűrűn feküdtek egymás mellett, hogy alig lehetett átmenni a termen. A levegő döglötes volt. A homályos ablakon sápadt fény szűrődött keresztül. Az asztalon sérült számovár és sok piszkos pohár, azonkívül egy papírlap: a Forradalmi Katonai Tanács legutóbbi jelentésének egy példánya, hátulján egy gyakorlatlan kéz által írott szöveg. Valamelyik katona a Kerenszkij elleni harcban elesett bajtársainak emlékét akarva megörökíteni, még mielőtt elaludt volna a padlón. Az írás elmosódott — talán a könnyektől...

A negyvenéves szovjet hatalom gazdasági sikerei

Írta: L. Bajev szovjet közgazdász

Nem volt könnyű a szovjet népi útja, Oroszország a cári uralom következményeképpen elmaradott ország volt. A csaknem négyéves imperialista háború, majd a külföldi katonai intervenciók és polgárháború esztendői még nagyobb rombolásba taszították az országot. Hatalmas földterületek hevertek parlagon és belepették őket a gyom. 1920 végén a mezőgazdaság még felét sem termelte a háború előttié. Az intervenciók és fehérgárdisták tönkretették, felrobantották a bányákat. Az üzemek többsége nyersanyag- és fűtőanyaghiány miatt nem dolgozott. 1920-ban a nagyipar termelése a háború előtti színvonal egyhated részét alkotta. A közlekedés primitív volt. Mindez rendkívül nehezítette a dolgozók életét. A legfontosabb ipari és élelmiszer cikkek közül is hiány mutatkozott.

Még el sem aludtak a polgárháború szította tüzek, amikor a szovjet nép, a kommunista párt vezetésével hozálaltatott a népgazdaság helyreállításához. S 1926-ban alapjában véve lezárult a népgazdaság helyreállításának időszaka. Az ország az iparosítás útjára lépett és megkezdődött a harc az első öt éves terv teljesítéséért.

A megfizetett munka éveit következtek. A szovjet nép határidő előtt teljesítette az első öt éves tervet. Ez- idő alatt 1500 iparvállalatot helyeztek üzembe. Ezek közé tartozott a sztálingrádi és a harkovi traktorgyár, a rosztovi, gomeli és taskenti mezőgazdasági gépgyár és a „Kommunar” kombáingyár. 1932 elején adták át rendeltetésének a gorkiji „Molotov” autógyárat. Az első öt éves terv végén és a második elején helyezték üzembe a szovjet nehézipar két óriási kombinátját, az urali gépgyá-

rat és a kramatorszki nehézipari gyárat.

Az iparosítás tovább folytatódott. A háború előtti öt éves terv idején mintegy 9000 nagyobb állami iparvállalatot építettek fel.

Az ipari fejlődés lehetővé tette a mezőgazdaság kollektivizálását. Jelenleg a szocialista mezőgazdaságban sokszázezer traktor, gabonakombájn és más gép dolgozik.

Az ipar és a mezőgazdaság gyors iramú fejlődése pedig biztosította a könnyű- és élelmiszerpar termelésének emelkedését.

Igy vált tehát a Szovjetunió a szovjet hatalom 40 éve alatt fejlett gazdaságú országgá. A szovjet emberek büszkének eredményeikre — s van is mivel büszkélkedniük. Csupán egy számadat: a gépgyártás és a fémfeldolgozó ipar termelése a forradalom előtti időszakhoz viszonyítva, 180-szorosára emelkedett!

A szovjet dolgozókat e nagyszemű eredmények elérésében legjobban „bárátaik”, a gépek segítették. A gépek, amelyek érezt bányászoknak, olajfúrnak, fémeket olvasztanak, energiát termelnek, hajókat készítenek, házakat építenek, vízduzzasztókat emelnek, szönek, fonnak, mosnak, takarítanak. A szovjet gazdasági sikereit legjobban a műszaki haladásban elért eredmények bizonyítják. Elég néhány példát említeni: a világ első atomerőműve, rádióaktív izotópok felhasználása a népgazdaságban, a szinkrofasztron, a világ legnagyobb atomgépe, a „Lenin” atomjégtörő, a „TU-104” repülőgép és még sok más nagyszemű alkotás.

A szocialista gazdaság tovább fejlődik. Negyven év sikereire támaszkodva bizonyítja be ország-világ előtt a szocialista termelés fölényét.

Az öt éves tervek szülőttei

A Szovjetunió területén az ötödik öt éves terv kezdetén (1951) 1451 város és 2320 városi jellegű települést találtunk, míg 1914-ben a cári Oroszország területén mindössze 721 város és 54 mezőváros volt.

Az Ural vidékén több mint 50 város alakult ki. A Szovjetunió európai részének északi kerületeiben 1917-ig mindössze 9 város volt, míg szibériai részén 21. Tízszázára emlékedni a városok száma a Donyec-medencében, Közép-Ázsiában és Kazahsztánban 48 új város és 282 városi jellegű település épült. A Kaukázuson túl a forradalom előtt mindössze 20 várost ismertek, jelenleg pedig 80 városi és 127 városi jellegű települést tartanak nyilván.

Az öt éves tervek idején sok új város épült. Karaganda például 611 négyzetkilométernyi területet foglal el. A kohászok városa, Magnyitogorszk, 25 kilométernyire húzódik az Ural folyó partján. Távól Északon épült Kirovszk, Moncssegorszk, Szibéria újszülötte, Norilszk. Az óriási sziklerőművek mellett gombamódra szaporodtak a városok. Ma már híres városok Zsigulevszk, Komszomolszk, Novaja-Kahovka, Mingecsaur, Volszklj, Bratszk.

A szovjetországban állandóan újabb és újabb városok épülnek. A metyevszk, a tatár olajmunkások, Makinszk a kazahsztáni gépgyártók, Kumertau pedig a baskiriai bányászok városa lesz. Pohovisznyeevo a kuzbisevi területen, Luza a kirovi területen épül.

Kulturális fejlődés a Szovjetunióban

Írta: O. Kuznyecov

A forradalom előtt mintegy 9 millióan tanultak a különféle orosz iskolákban, míg jelenleg az 1956/57-es tanévben a tanulók száma elérte a 30 milliót. A cári Oroszországban a falusi iskolákban mintegy 6 millió gyermek tanult, számuk jelenleg 16 millióra tehető. Még nagyobb a fejlődés a nemzetiségi köztársaságokban. 1917 előtt mindössze 400 tanuló gyermek járt iskolába. Szovjet-Tadzsikisztánban most 331.000 diák ül az iskolapadban.

A Szovjetunióban bevezették az általános hétéosztályos oktatást, de a hatodik öt éves terv éveiben megvalósítják az általános 10 osztályos oktatást is. A főiskolákon és technikumokban, a termelő munka felbonyolítása nélkül több, mint 4 millióan tanulnak.

Lenin életében arról álmodott, hogy az országban egyszer majd 50.000 könyvtár lesz. Ez akkor mérés álom volt, hiszen 1913-ban mindössze 12.600 könyvtár működött Oroszországban. A Szovjetunióban jelenleg, ha valamennyi szak- és közkönyvtárt beleszámítjuk, 392.000 könyvtárat találunk.

A szovjet hatalom évei alatt 122 idegen nyelven több, mint 18 millió példányban 1.266.000 könyvet adtak ki. Ez nyolcszorta több, mint amennyi a Forradalom előtti három évtizedben a cári Oroszországban megjelent. 1913-ban Oroszországban 2 millió példányban 859 újság jelent meg. Tavaly 7537 különféle lapot adtak ki, amelyek összpéldányszáma meghaladta az 54 milliót.

A Forradalom előtt mindössze 1510 filmvetítőberendezés működött. Tavaly már 63.000 szolgálta a népkultúrát. 1960-ra már 76.100 filmvetítőberendezést helyeznek üzembe. Kirgizának például a Forradalom előtt mindössze egyetlen filmvetítőberendezése volt, míg tavaly már 559 ilyen berendezést számoltak.

A Szocialista Forradalom hatása szemmel látható a kórházak, a szanatóriumok, fürdők, óvodák és bölcsődék hálózatának fejlődésében is. A cári Oroszországban 1916-ban mindössze 100 szanatórium volt. Jelenleg 1945 szanatórium és 649 üdülő áll az Egészségügyi Minisztérium kezében.

Láto

Még nincs egész március ideje a Közép-Mégis minden gépnek, lepuccolják az a gyalogújakat, a f szóval tisztán adják műszak dolgozóim műhelyben is mű így ha sürgös mű zavar esetében a vosolni a hibát. S nek látni amint tisztogatják, gond még rá is fújnak, gáctól mentesen padot.

Különösen sok műhelyben. Kevv talt szakmunkás, akadnak bőven, halad, mindenki De többször látm szelgetni, egymá fiatalokat. Ugy lokra általában fásasztja el öke játéka nem lenn sebb módon s Csak a megszok nivalójukat vég ja mi a teendő? nie. S mire elj a délutános m denek munkáh bőven. Néhány tünk. Érdeklő szervezetéről, laszt kapjuk, nak arról, ho vezet a műhel a munkája ne a fiatalok elő hany olyan, KISZ-nek, se tenni a mű ugyanezt leh szervezetéről, rődik a dolg munkaversen tati kell, h jobbá tegyék részekne a m a banya nen

Vlagyimir volt a pélyes fogat mindenfajta mivel nem a tözködsse munkatársain való érintkezé véges jellemu

A száz és száz érkező pi izgatottan v dig vidáman — Milyen gos! — mo ber!

Többször esendben és népgyűlések ment fel a vetkező pe hogy ki ez bába öltö verődött á ban.

1918 au Múzeumba ahol vörös beszámoló ember gy M ind egy maro állán, t llenörizt u tömege lett, a t katonái gére.

A leg egy szer saphás tés, s